

„VIVA EUROPA“ PRIKĖLĖ VISĄ KARTĄ

Danutė Barauskaitė Mažeikienė

Sveikiausias tautos sprendimas priimamas tada, kai bet kur pasaulyje gyvenantys jauni lietuviai randa atsakymą į tą amžiną klausimą „Kas aš esu?“. Mūsų tautos šaknys senos ir giliai įaugusios, medžio kamienas tvirtas, šakos plačios, nuo Lietuvos pasiekiančios visus pasaulio kraštus. Mus vienija gyva sveika tauta, šeima, kalba ir tikėjimas. Tačiau to mūsų gyvavimo ateitį norom nenorom lems jaunų žmonių pasirinkimas atsakant į klausimus „Kas aš esu?“ ir netgi „Kas mes esame?“. Kiekviena karta turi pasirinkti, ką iš praeities norės išsaugoti, branginti ir perduoti būsimai kartai, t. y. savo vaikams ir vaikaičiams. Taip pat svarbu, kiek pastangų bus dedama siekiant įgyvendinti tą pasirinkimą.

Mintimis grįžtu į 1979 metų Pasaulio Lietuvių Jaunimo (PLJ) Kongresą Europoje ir Studijų dienas, vykusias Alten-

berge, Vokietijoje. Ten dabar jau šviesaus atminimo kunigas Vaclovas Šarka, skaitydamas pamokslą, jaudinančiai prabilo apie tai, kad po Antrojo pasaulinio karo nežinią pasirinkę mūsų tėvai ir seneliai pasklido po įvairius pasaulio kampelius. Kunigo žodžiais tariant, jis nemanė, kad vienoje vietoje, Altenberge, į vieną didelį būrį susirinks jų palikuonys, jau kita karta, ir spręs, kokį savo indėlį įneš į Lietuvos laisvės siekį. Studijų dienos buvo kupinos įvairiausių minčių, galingos energijos – tuomet mano karta apsisprendė dirbti Lietuvos labui.

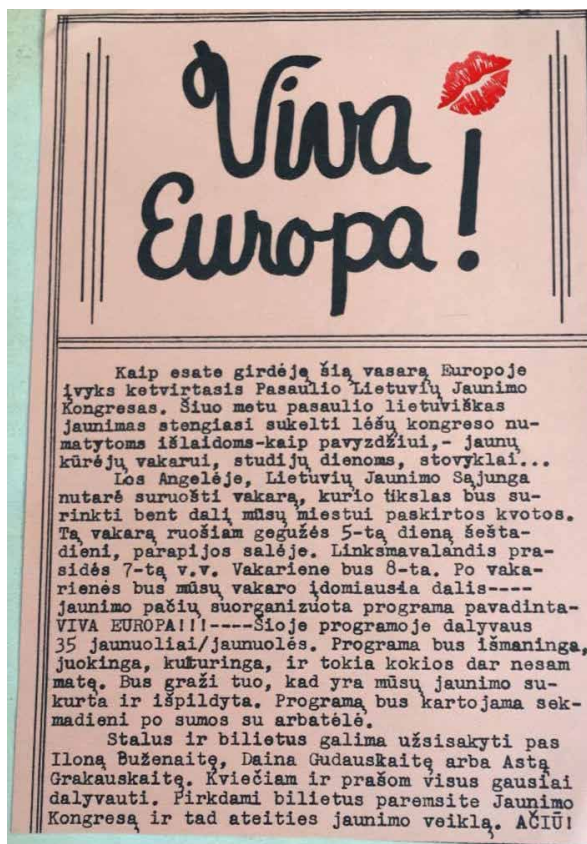
1979-ųjų PLJ Kongresas buvo ypatingas. Jam besirengiant reikėjo surinkti pinigų kelionei, tad nusprendžiau suburti gausų būrį talentingo Los Angeles jaunimo ir surengti spektaklį, kuri pavadino „Viva Europa“. Tuometė Los Angeles Jaunimo sąjungos pirmininkė Asta Grakauskaitė pritarė planui sureng-

I-eilė K-D_ Raimundas Mickus, Elenute Bandziulyte, Vytenis Vilkas, Regina Vilkaite Jogiene, Daiva Sakalauskaite, Linas Polikaitis, Rasa Zelenyte Matiene, Kestutis Kaveckas, Ilona Buzenaite Valaika, Dobilas Ste

ti vakaronę. Tai buvo „Dinner and a Show“. Kabaretinio pobūdžio spektakliui sukurti prireikė šešių savaitių. Vaidinimo siužetas buvo pagrįstas dviejų patriotiškai nusiteikusių lietuvių jaunuolių (atlikėjai – Linas Polikaitis ir Gintaras Grušas) kelione į PLJ Kongresą Europoje ir jų nuotykiams, per devynias dienas aplankant 25 miestus. Muzikinis vaidinimas vyko „in the round“, t. y. jo veiksmas (su lietuviškais šokiais ir dainomis) vyko ne tik ant scenos, bet ir salėje tarp žiūrovų. „Viva Europa“ buvo sukurta pagal mano viziją, pagrįstą darbo Los Angeles lėlių teatre patirtimi. Tiesa, kai kurias scenas kūrėme kartu su jaunimu.

Buvau spektaklio režisierė, muzikos redaktorė ir prodiuserė. Pagrindiniai kūrybos bendradarbiai buvo talentinga dainininkė ir atlikėja Daina Gudauskaitė (vėliau – De Torok), choreografiją sukūrusi Rasa Zelenytė (vėliau – Matienė) ir sceną papuošęs, dekoracijas paruošęs dabar jau šviesaus atminimo Saulius Stančikas. Beje, jiedu abu ir vaidino, ir šoko, ir dainavo. Du jauniausi spektaklio artistai buvo penkiolikmečiai, daugelis kitų – gimnazistai, studentai. Dalyvavome ir mes, „senimas“, t. y. 29-32 metų lietuviai. Muzika buvo atliekama gyvai. Verta paminėti talentingus spektaklio muzikantus: Rimą Polikaitį (akordeonas/pianinas), Saulių Matą (dainavimas pritariant gitarą), Raimundą Mickų (smuikas), Sigitą Raulinaitį (fleita). Solistai ir solistės buvo Vita Polikaitytė (vėliau – Vilkienė), Vytenis Vilkas, dabar jau šviesaus atminimo Rita Paškevičiūtė, Kęstutis Kaveckas, Kileris Kančius. Šokėjai, solistai, artistai: Vytas Bandžiulis, J. Mičiulytė, Dana Augutė, Daiva Sakalauskaitė, Onutė Šepikaitė Keblienė. Techninį darbą atliko Vincas Stokas, o muzikos garso technika rūpinosi Dobilas Steikūnas, Tony Balchas, Julius Žukas, Norbert Bactowski. Paulius Jasiukonis spektaklį įamžino vaizdo juostoje. Iš viso vaidinime dalyvavo 35 žmonės, bet dėl vietos stokos visų čia išvardinti neįmanoma. Daugiau detalių galite rasti „Facebook“ paskyroje „Viva Europa“.

Programos originalas

Programos viršelįs

Muzikinis spektaklis sulaukė itin didelio pasisekimo. Į 1979-ųjų gegužę surengtus vaidinimus buvo išparduoti visi bilietai. Rudeniop, jau po PLJ Kongreso, vėl susibūrėme ir du savaitgalius Los Angeles rodėme spektaklį – abu kartus bilietai išparduoti, neliko nė vieno laisvo bilieto. Po to, 1980-aisiais vyko į gastroles San Francisco, Cleveland, net keturis pasirodymus surengėme Chicago – bilietai buvo išparduoti visur. 1980-ųjų rudeniop dalis kolektyvo vyko į New York. Kai pradėjome gastroles, pakviečiau Joną Petronį padėti tvarkyti administracinius reikalus, prie administracijos prisidėjo ir Tony Mažeika.

Ir prieš, ir po PLJ Kongreso gastroliuodamas ir keliaudamas Los Angeles jaunimas susibūrė į vieną kumštį – visų mintys buvo nukreiptos į Lietuvą. Mezgėsi draugystės ryšiai, jaunuoliai skirstėsi į poras, vėliau kūrė lietuviškas šeimas. Ir anksčiau jauni žmonės kiekvienas atskirai dalyvavo įvairių organizacijų (Skautų, Ateitininkų, Lietuvos Vyčių, „Spindulio“ ansamblio) veikloje, tačiau „Viva Europa“ visus suvienijo, išnyko konkurencija, jaunuoliai susidraugavo.

1979 metų Studijų dienoms didelę įtaką padarė prelegentai Stasys Lozoraitis jaunesnysis, kalbininkas prof. Antanas Klimas, prof. Violeta Kelertienė ir kiti. Tarp dalyvių taip pat buvo įdomių asmenybių: rašytoja ir Laisvės radijo (Radio Liberty) darbuotoja Eglė Juodvalkė, „Amerikos balso“ žurnalistai Romas ir Emilija Sakadolskiai, prezidento Ronaldo Reagano administracijoje vėliau dirbęs

ir Baltic Foundation, Inc. įkūręs Linas Kojelis, prof. Mykolas Drunga, Gintė Damušytė ir kiti. Susibūrė visi – Europos, JAV, Australijos, Brazilijos, Kanados, Urugvajaus ir daugelio kitų kraštų – lietuviai. Iš Vokietijos atvyko ir Kongreso organizavimu rūpinosi Andrius Šmitas ir Marytė Dambriūnaitė Šmitienė. Jie gavo ir didelę Vokietijos valdžios paramą, be jos nebūtų Altenberge buvę Kongreso Studijų dienų. Vėliau jie tęsė darbą Vasario 16-osios gimnazijoje. Beje, įsimintinu momentu galima vadinti tai, kad Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos pirmininkė Gabija Petrauskienė, dabar jau švie-saus atminimo kunigas prof. Arvydas Žygas, Antanas Valavičius iš Brazilijos ir kiti vyko Popiežiui Jonui Pauliui II perduoti Kongreso dovaną. Grupė kongreso dalyvių vyko į Punkską paremti lietuvių. Tai, ką čia paminėjau, yra tik keletas ryškesnių asmenybių ir įvykių, visų jų neįmanoma išvardinti. Būtų labai įdomu pastudijuoti PLJ Kongreso Europoje pasekmes, nes jos paliko ypatingą pėdsaką buriant jaunas jėgas Lietuvos labui.

1979 metais į JAV ir Los Angeles iš Lietuvos atvyko du disidentai, užaugę aukštas pareigas ėjusių komunistų funkcionierių šeimose – Aleksandras Štomas ir Tomas Venclova. Jie teigė, kad SSRS pūva iš vidaus ir jau kitą dešimtmetį įvyks naujos jaunimo kartos grįžimas prie Nepriklausomybės idealų. Kiti disidentai kartojo tą patį. Klausėmės visų. Mes gi buvome ta karta, kuri užaugo ir mokslus ėjo Kalifornijos valstijoje. Disidentų žodžiai mummyse įžiebė liepsną veikti ir tikėti tuo, kad tai, kas neįvyko jau keturis dešimtmečius, įvyks penktajame, ir tai priklauso nuo mūsų veiksmų. 1979-aisiais iš JAV Rytų į California atvyko ir trečios kartos Amerikos lietuviai Tony Mažeika. Jis buvo didelis Lietuvos patriotas, veikėjas ir aktyvistas. Pakviečiau Tony važiuoti kartu su mumis į San Francisco, į „Viva Europa“ gastroles. Pagalvojau, kad jis galėtų susitarti su jaunimu vykdyti politinę veiklą Lietuvos labui.

1965-ųjų lapkričio 13 dieną T. Mažeika surengė žygį į Jung-

tines Tautas ir mitingą už Lietuvos ir Baltijos valstybių laisvę Madison Square Garden (New York City), kuriame dalyvavo 14 tūkst. lietuvių, latvių ir estų. Kaip minėjau, T. Mažeika prisidėjo ir prie „Viva Europa“ administracinio darbo. Kartu siekiau į talką pritraukti dar daugiau stiprių suaugusiųjų, tarp jų – fotografą Jurgį Motiekaitį. Iš tų pažinčių ir „Viva Europa“ gastrolių susibūrė politiškai aktyvūs asmenys. Visi jie čia, Vakaruose, prisidėjo

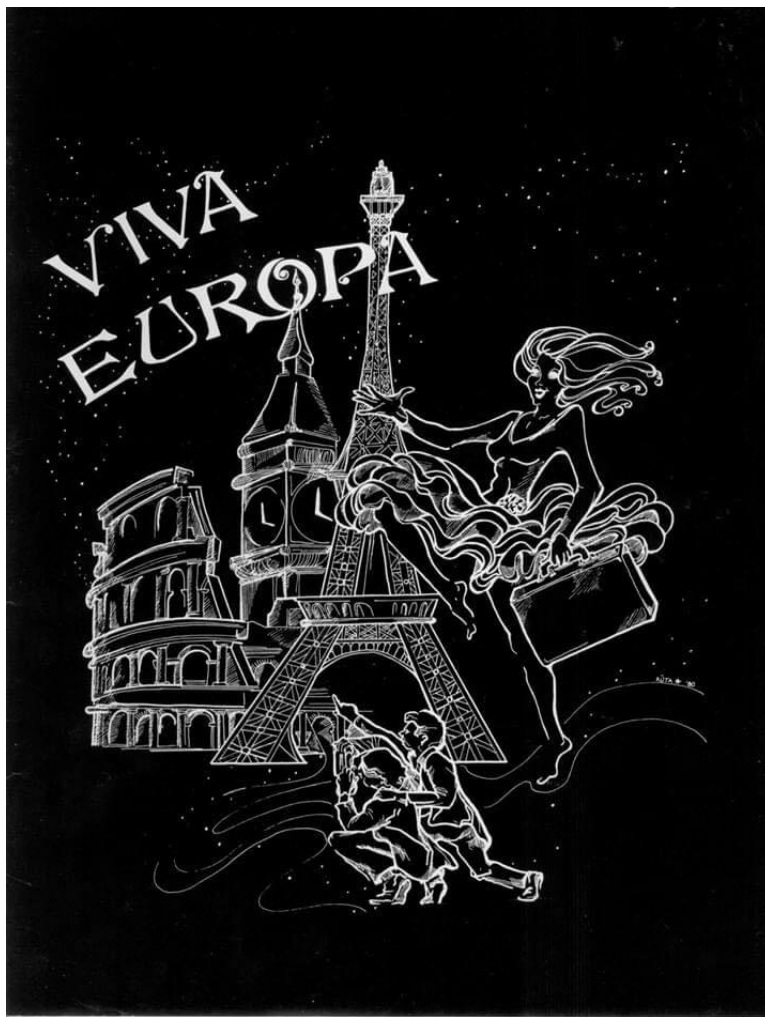
prie kovų už Lietuvos laisvę. Lietuvos išlaisvinimas tapo neatsiejamu jų gyvenimo dalimi kuriant JAV Lietuvių jaunimo sąjungą ir jos Los Angeles skyrių, Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungą, organizuojant Roko Maršą, Baltic Cruise bei dalyvaujant įvairiuose mitinguose, demonstracijose, Amerikos Baltų Laisvės Lygos žmogaus teisių konferencijose ir suvažiavimuose, buriant sėkmingą „Ban the Soviets Coalition“ judėjimą, kuris siekė pašalinti Sovietų Sąjungos sportininkus iš Los Angeles vasaros olimpinio žaidynių. Visa tai ir dar daugiau buvo nukreipta kovoti už Lietuvos laisvę, nors tuomet ta Lietuva buvo neregėta ir tokia tolima...

Spektaklio „Viva Europa“ paskutiniai žodžiai buvo „Nesirūpink Gintarai, vieną dieną mes nuvažiuosime į laisvą Nepriklausomą Lietuvą“. Tuomet nežinojome, kad prieš

mūsų akis stovi ateities laisvos Lietuvos Vilniaus archyvskupas Gintaras Grušas.

Linkiu ir šių dienų jaunimui rasti savo kelią, kuris yra reikalingas lietuvių tautai ir mūsų ateities šeimoms. Esame viena tauta ir kur pasaulyje bebūtume, tegul šalia visada atsiranda lietuvių. Geriausi linkėjimai ateities kartoms!

Nuotraukos iš Danutės Barauskaitės Mažeikienės archyvo.

Rūtos Zmuidzinaites -Empakerienes grafika